

Bureau Waardenburg bv Ecologie & landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10, Fax 0345 51 98 49
E-mail info@buwa.nl www.buwa.nl

NOTITIE

Gemeente Nijmegen
Mevr. T. Martens
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

DATUM: 25 maart 2019
ONS KENMERK: 19-0029/19.01062/AnKar
VPL-NUMMER: 272708
AUTEUR: M.A. Karels
PROJECTLEIDER: G. Hoefsloot
STATUS: Versie 1.0
CONTROLE: G. Hoefsloot

Quick scan Wet natuurbescherming UWV terrein te Nijmegen

De gemeente Nijmegen is voornemens om het terrein van het voormalige UWV kantoor aan de Fresiastraat te Nijmegen te herontwikkelen. Op verzoek van gemeente Nijmegen heeft Bureau Waardenburg op basis van een oriënterend veldonderzoek (d.d. 5 februari 2019) en bronnenonderzoek de effecten van deze ingreep op beschermde soorten beoordeeld in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb).

Conclusie

De te kappen platanen en te slopen bebouwing hebben mogelijk betekenis als verblijfplaats voor vleermuizen (*Beschermingsregime Habitatrichtlijn*). Het spoortalud kan betekenis hebben als vliegroute voor vleermuizen en als verblijfplaats voor steenmarter. Geadviseerd wordt om de betekenis van het UWV gebouw en spoortalud voor vleermuizen en de steenmarter te onderzoeken door het uitvoeren van nader veldonderzoek.

Het plangebied heeft mogelijk betekenis voor enkele beschermde soorten grondgebonden zoogdieren (muizen, egel). Voor handelingen in het kader van ruimtelijke ontwikkeling die kunnen leiden tot overtreding van verbodsbepalingen geldt voor deze soorten een provinciale vrijstelling.

Voor de huismus heeft het groen in het plangebied betekenis als leefgebied. Geadviseerd wordt om leefgebied voor huismus te behouden of terug te brengen na de ingreep om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. De beplanting rond het schoolterrein heeft betekenis als broedbiotoop van algemeen voorkomende vogelsoorten. Bij uitvoering van de werkzaamheden moet hiermee rekening worden gehouden worden.

Voor andere beschermde soorten heeft het plangebied geen betekenis of zijn negatieve effecten van de voorgenomen ingreep uitgesloten. Deze conclusie wordt hieronder toegelicht.

Toelichting

Plangebied

Het terrein van het voormalige UWV kantoor ligt in de wijk Wolfskuil, nabij het centrum van Nijmegen. Het plangebied betreft ook aangrenzend terrein met laagbouw, een kleine speeltuin, deel van het spoortalud en aangrenzende fietsenstalling van treinstation Nijmegen. Het plangebied wordt omkadert door de Fresiastraat, Koninginnelaan en de Tunnelweg (S102). De ligging van het plangebied is weergegeven in de figuren 1 en 6.

Op het UWV terrein staat een L-vormig kantoorgebouw van vijf verdiepingen hoog (figuur 2 en 3). Momenteel wordt deze tijdelijk bewoond. Aan de zijde van de Koninginnelaan is een parkeerplaats en een rij gekandelaberde platanen en heesters aanwezig. Het terrein is afgesloten met een twee meter hoog hekwerk en is toegankelijk vanaf de Fresiastraat. Aangrenzend aan het UWV terrein langs de Fresiastraat bevindt zich een verruigd terrein met laagbouw (figuur 4). De laagbouw is niet relevant voor deze quick scan, het gebouw is al onderzocht in 2017 en wordt in 2019 gesloopt (zie 'Voorgenomen ingreep'). Rondom de laagbouw is de verharding deels overgroeid met gras en zijn enkele struiken gaan groeien. Ook dit terrein is afgesloten met een hoog hekwerk. Tussen de laagbouw en het spoor is een kleine speeltuin aanwezig (figuur 5). Het spoortalud is afgezet met een hoog hekwerk en volledig dichtgegroeid met braam en enkele bomen. Tussen UWV kantoor en het spoortalud is een fietsenstalling aanwezig. De fietsenstalling is geheel verhard.

Figuur 1 Ligging plangebied (rood omkadert) voormalig UWV terrein te Nijmegen (Esri Nederland, Community Map Contributors | Esri Nederland, beeldmateriaal.nl | Esri Nederland, Kadaster | Esri Nederland, AHN).

Figuur 2 UZW kantoor aan de zijde van de Koninginnelaan.

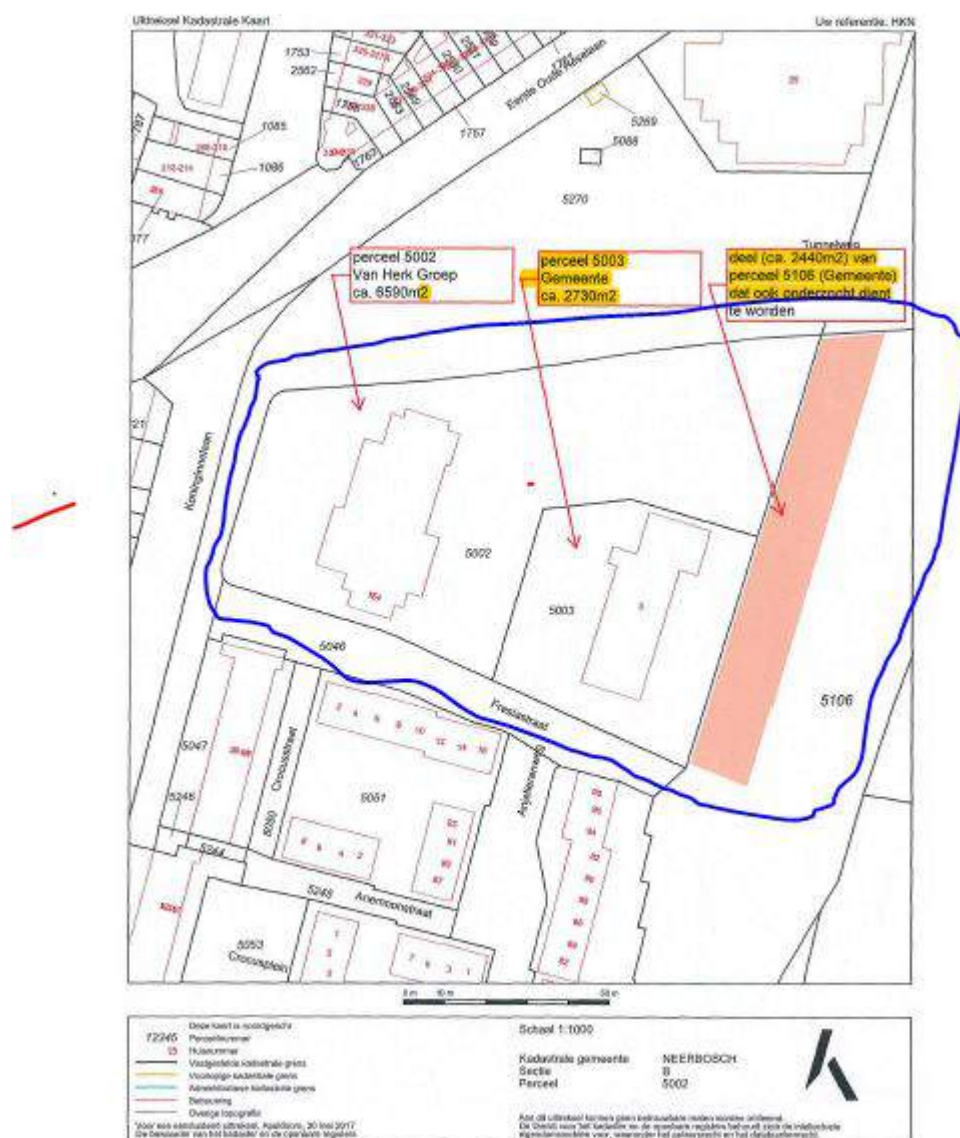
Figuur 3 Parkeergelegenheid onder en rondom UZW kantoor.

Figuur 4 Laagbouw naast UZW kantoor met de gemetselde schoorsteen en de aangrenzende speeltuin. De laagbouw is in 2017 onderzocht op beschermde soorten. Er zijn geen beschermde nest- en verblijfplaatsen aangetroffen en de laagbouw wordt in 2019 gesloopt.

Figuur 5 Achterzijde UWV kantoor en spoortalud.

Figuur 6 Begrenzing van het plangebied met UWV-terrein (5002) , laagbouw (5003), spoortalud (oranje) en fietsenstalling (noordelijk deel van perceel 5106) (bron: gemeente Nijmegen).

Voorgenomen ingreep

Informatie over de voorgenomen ingreep is aangeleverd door gemeente Nijmegen. De gemeente Nijmegen is voornemens het terrein van het UWV kantoor en aangrenzende percelen met laagbouw, spoortalud en fietsenstalling te herontwikkelen. De aanwezige gebouwen in het plangebied worden verwijderd om nieuwbouw mogelijk te maken. Het is nog niet bekend hoeveel van het aanwezig groen verwijderd moet worden en of er na de ingreep weer groen wordt teruggebracht in het plangebied. Een bestemmingsplanwijziging is nodig om het plan te realiseren.

De laagbouw in het plangebied wordt in 2019 gesloopt. Dit pand is in 2017 onderzocht op functie voor vleermuizen en steenmarter (Hoefsloot, 2017). Er zijn van deze soorten geen verblijfplaatsen vastgesteld. De planning voor de overige ontwikkelingen is nog niet vastgesteld.

Wettelijk kader

Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de soortenbescherming zoals opgenomen in de Wnb. Bij toepassing van de Wnb worden drie beschermingsregimes onderscheiden: *Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn*, *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn* en *Beschermingsregime andere soorten*. Voor een aantal landelijk algemeen voorkomende soorten amfibieën en grondgebonden zoogdieren van het *Beschermingsregime andere soorten* heeft de provincie een vrijstelling van verbodsbepalingen verleend voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Voor andere beschermde soorten geldt geen vrijstelling en kan een ontheffing nodig zijn als de werkzaamheden leiden tot overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb.

Afbakening reikwijdte onderzoek

Natura 2000-gebieden

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied en ligt op ongeveer 4 km afstand van Natura 2000 gebied Rijntakken. De ingreep zorgt niet voor effecten die relevante soorten en begroeiingen in Natura 2000-gebieden negatief kunnen beïnvloeden. Op grond van de aard van de ingreep en afstand tot Natura 2000-gebieden zorgt de ingreep niet voor effecten die direct of indirect een negatief gevolg hebben op instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden.

Houtopstanden

De bomen die voor de herontwikkeling gekapt moeten worden staan binnen de bebouwde kom. De regels ten aanzien van houtopstanden zijn in dergelijke gevallen niet van toepassing.

Natuurnetwerk Nederland

De aanwezige bomen maken geen onderdeel uit van het Natuurnetwerk Nederland (NNN; in Gelderland bestaande uit het Gelders Natuurnetwerk en Groene Ontwikkelingszones). Op grond van de aard van de ingreep en afstand tussen het NNN en het plangebied zijn effecten op het NNN uitgesloten.

Methodiek onderzoek

Voorgliggende toetsing in het kader van de Wnb is opgesteld op basis van een eenmalig veldbezoek, de huidige ter beschikking staande kennis en inschattingen van deskundigen. Effecten zijn bepaald en beoordeeld op van de functie van het plangebied van beschermde soorten en de voorgenomen ingreep. De laagbouw in het plangebied

Voor een actueel overzicht van beschermde soorten die in de regio voorkomen is de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) geraadpleegd op 4 februari 2019. Bij het raadplegen van de NDFF is uitgegaan van een zoekgebied met een straal van ca. drie km om het plangebied en gegevens tot vijf jaar oud. Op basis van dit oriënterend onderzoek is beoordeeld:

- voor welke beschermde soorten het plangebied mogelijk een functie heeft en welke effecten kunnen optreden.
- of aanvullend onderzoek nodig is om vast te stellen welke beschermde soorten in het plangebied voorkomen.

Het plangebied voor de herontwikkeling is op 5 februari 2019 bezocht. Het terrein van het UWV-kantoor was toegankelijk, het spoortalud is van een afstand beoordeeld omdat toegang niet mogelijk was door het aanwezige hekwerk. Tijdens het terreinbezoek is zoveel mogelijk concrete informatie verzameld met betrekking tot de aan- of afwezigheid van beschermde soorten (zicht- en geluidswaarnemingen, holtes in de bebouwing waardoor o.a. vleermuizen, steenmarters, gierzwaluwen en huismussen een mogelijke verblijfplaats kunnen hebben in het gebouw, sporenonderzoek naar de aanwezigheid van pootafdrukken, nesten, hollen, uitwerpselen, haren, etc). Op basis van terreinkenmerken en *expert judgement* is beoordeeld of het terrein geschikt is voor de in de regio voorkomende beschermde soorten. De laagbouw in het plangebied is niet beoordeeld in deze quick scan omdat het gebouw in 2017 al is onderzocht op beschermde soorten en in 2019 wordt gesloopt.

Functie van het plangebied voor beschermde soorten

Het plangebied bestaat uit bebouwing, verharding plantsoen en bomen. Het plangebied is beoordeeld op betekenis voor beschermde planten, grondgebonden zoogdieren, vogels en vleermuizen. Voor beschermde soorten van de soortgroepen amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden heeft het plangebied geen betekenis omdat er geen geschikt biotoop aanwezig is en in de bebouwde kom van Nijmegen geen relevante beschermde soorten voorkomen (NDFF, 2018).

Planten

Het veldbezoek vond plaats buiten het voor planteninventarisaties geschikte seizoen. Op basis van aanwezige groeiplaatsen kunnen wel uitspraken worden gedaan over potenties voor beschermde planten. Op grond van verspreidingsgegevens (NDFF) en het veldonderzoek wordt geconcludeerd dat het plangebied géén betekenis heeft voor beschermde plantensoorten. Elders in de stad Nijmegen zijn waarnemingen bekend van de wilde averuit, een soort van *Beschermingsregime andere soorten*. Tijdens het veldbezoek is vastgesteld dat het plangebied (incl. het spoortalud) geen geschikte groeiplaatsen biedt voor deze en andere beschermde plantensoorten.

Grondgebonden zoogdieren

In de stad Nijmegen komt de steenmarter voor, een soort van *Beschermingsregime andere soorten* (NDFF). Steenmarters kunnen (braakliggende) terreinen gebruiken als onderdeel van hun jachtterritorium. Delen van het plangebied zoals het terrein rond het lage gebouw en het spoortalud zijn voor steenmarter geschikt foerageergebied. Op het spoortalud kan niet worden uitgesloten dat er geschikte verblijfplaatsen zijn voor steenmarter onder de braamruigte (holen, dichte takkenhopen). Vanwege deze verblijfsmogelijkheden kan het voorkomen van een verblijfplaats in het plangebied niet worden uitgesloten. Een verblijfplaats in de laagbouw kan op basis van het onderzoek uit 2017 worden uitgesloten (Hoefsloot, 2017).

Ook bosmuis, huisspitsmuis, vos, egel, haas en eekhoorn zijn in de omgeving van het plangebied waargenomen (NDFF). Dit zijn allen soorten van het *Beschermingsregime andere soorten*. Hoewel er een dichte begroeiing met beschutting en voedsel aanwezig is, is het plangebied weinig aantrekkelijk voor veel van deze soorten vanwege de ligging binnen de bebouwde kom, afrastering en het intensief gebruik van de directe omgeving van het plangebied. Het voorkomen van verblijfplaatsen van vos en haas zijn uitgesloten. Bosmuis en egel kunnen verblijfplaatsen hebben in de ruige vegetatie op het spoortalud. Voor eekhoorns is de omgeving niet geschikt. Dit is een soort die verblijfplaatsen heeft in terreinen met en groot aandeel naaldbomen en andere voedselbomen. Dergelijke bomen zijn niet aanwezig in het plangebied. Het plangebied is vrijwel volledig afgerasterd waardoor het terrein moeilijk toegankelijk is als foerageergebied voor de vos. De kleinere steenmarter kan deze hekken wel eenvoudig passeren.

Kleine marterachtigen zoals hermelijn en wezel zijn per 1-3-2019 in Gelderland naar verwachting niet meer vrij gesteld van verbodsbepalingen Wnb. Er zijn geen waarnemingen van kleine marterachtigen in de omgeving en het plangebied heeft geen potentie als leefgebied voor deze soorten (stedelijke omgeving, wegen etc.).

Vleermuizen

Verblijfplaatsen - Vleermuizen zijn beschermd volgens het *Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn*. Waarnemingen van gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn verspreid in de wijk gedaan (NDFF). Het UWV kantoor heeft open stootvoegen in de gevels. Deze stootvoegen bieden vleermuizen toegang tot de luchtpouw. Op plaatsen waar de aftimmering langs het UWV kantoor beschadigd is kan dit toegang bieden tot holle ruimtes. Langs de Koninginnelaan staat een rij gekandelaberde platanen op het terrein van het voormalige UWV kantoor. In enkele van deze bomen zijn holten zichtbaar. Holtes kunnen door boombewonende soorten vleermuizen gebruikt worden als verblijfplaats. Zowel het voormalig UWV kantoor en de gekandelaberde platanen kunnen betekenis hebben als verblijfplaats voor vleermuizen. De laagbouw in het plangebied is in 2017 al onderzocht op verblijfplaatsen van vleermuizen (Hoefsloot, 2017). Een functie van het gebouw voor vleermuizen kon op basis van dat onderzoek worden uitgesloten.

Vliegroutes - Vliegroutes zijn beschermd op grond van de Wnb als ze van wezenlijk belang zijn voor het functioneren van een verblijfplaats van vleermuizen. Binnen het plangebied zijn lijnvormige elementen aanwezig onder andere in de vorm van beplanting

en gebouwen. Het gebouw en de beplanting hebben geen wezenlijke betekenis voor vleermuizen omdat er alternatieven zijn in de vorm van andere bebouwing en beplanting die vleermuizen kunnen gebruiken ter oriëntatie en als beschutte vliegroute. Het spoortalud kan een vliegroute vormen omdat het spoor onverlicht is en het talud grotendeels begroeid over een langere afstand.

Foerageergebied - Vleermuizen foerageren vaak langs randen van beplantingen omdat zich daar veel insecten ophouden en omdat de bomen luwte bieden. In bepaalde gevallen zijn foerageergebieden beschermd op grond van de Wnb. Dit is het geval indien ze van wezenlijke betekenis zijn en geen alternatieve foerageergebieden beschikbaar zijn voor een groep vleermuizen. De bomen op het UWV terrein zijn niet van wezenlijke betekenis voor mogelijke aanwezige vleermuizen vanwege de zeer geringe oppervlakte aan foerageergebied die ze bieden. In de directe omgeving is een ruim aanbod van bomenrijen, tuinen en groenvakken beschikbaar als foerageergebied.

Vogels (inclusief soorten met jaarrond beschermde nestplaats¹)

De gebouwen in het plangebied vormen vanwege de platte daken geen geschikt broedbiotoop voor gebouwbewonende soorten vogels zoals huismus en gierzwaluw. Het Tijdens het veldbezoek werden meerdere huismussen gehoord en gezien in de vegetatie in het plangebied. De beplanting biedt schuil- en foerageermogelijkheden voor de huismus en maakt als zodanig onderdeel uit van hun leefgebied. De huismussen broeden mogelijk in omliggende woningen. Het is niet bekend of het groen in het plangebied van essentiële betekenis is voor de huismussen. Ook voor andere algemeen voorkomende soorten vogels biedt het plangebied geschikte schuil- en foerageermogelijkheden. Nestplaatsen van andere vogelsoorten waarvan de nestplaats jaarrond beschermd is, zijn niet aangetroffen in het plangebied en omgeving.

De aanwezige beplanting binnen het plangebied vormt geschikt broedbiotoop voor algemene soorten vogels (duif, merel).

Effecten van de ingreep

Grondgebonden zoogdieren en vleermuizen

Als het plangebied een functie heeft voor de beschermde steenmarter en vleermuizen kunnen de voorgenomen werkzaamheden leiden tot negatieve effecten op deze soorten en mogelijk het doden van beschermde dieren. Dit is een overtreding van verbodsbepalingen van de Wnb. Om uitsluitsel te kunnen geven over de huidige betekenis (welke functies, bijvoorbeeld verblijfplaatsen en vliegroutes) van het plangebied voor de steenmarter en vleermuizen is nader onderzoek nodig. Op basis van de resultaten van dit nader onderzoek kan worden vastgesteld of een ontheffing van de Wnb nodig is en of mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn.

Voor de soorten bosmuis, huisspitsmuis en egel die in lage dichtheid kunnen voorkomen geldt een provinciale vrijstelling voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. Effecten op andere beschermde soorten grondgebonden zoogdieren zijn uitgesloten.

Vogels

Voor de huismus verdwijnt mogelijk leefgebied in de vorm van schuil- en foerageermogelijkheden. Dit kan invloed hebben op de functionaliteit van de nabijgelegen nestlocaties. Het is nog niet bekend of er groen verwijderd wordt en of er geschikt leefgebied voor de huismus terugkomt in het plangebied na de ingreep.

De werkzaamheden kunnen zorgen voor verstoring van broedende vogels zonder jaarrond beschermde nestplaats. Nestgelegenheid voor enkele broedparen van algemene soorten verdwijnt. In de ruime omgeving is voor deze soorten alternatief broedbiotoop aanwezig. Mogelijk komen in de nieuwe situatie weer geschikte heestervakken terug waar de vogels kunnen broeden.

Andere soorten

Negatieve effecten op andere beschermde soorten als gevolg van de voorgenomen ingreep zijn uitgesloten. Voor andere beschermde soorten heeft het plangebied namelijk geen betekenis.

Beoordeling Wet natuurbescherming

- Het vernietigen of aantasten van verblijfplaatsen van vleermuizen en steenmarters is een overtreding van de Wnb. Indien uit veldonderzoek blijkt dat vleermuizen aanwezig zijn en schade aan verblijfplaatsen niet te voorkomen is, is een ontheffing van de Wnb nodig. Om een ontheffing aan te kunnen vragen moet het wettelijk belang van de ingreep worden onderbouwd en moeten alternatieven zijn onderzocht.
- De ingreep zorgt mogelijk voor vernietiging van essentieel leefgebied van huismus.
- Voor het vernietigen en verstoren van in gebruik zijnde nesten van vogels zodanig dat broedsels mislukken is geen ontheffing mogelijk. Het vernietigen en verstoren van in gebruik zijnde nesten moet worden voorkomen (zie aanbevelingen hieronder).

Aanbevelingen

- Onderzoek het spoortalud op een verblijfplaats voor steenmarters. Onderzoek op het spoortalud kan door een inspectie uit te laten voeren door een deskundige en eventueel een cameraval te plaatsen als het terrein moeilijk te betreden is. Indien uit nader onderzoek blijkt dat steenmarters aanwezig zijn en schade aan verblijfplaatsen niet te voorkomen is, is mogelijk een ontheffing van de Wnb nodig.
- Voer nader onderzoek uit naar verblijfplaatsen en vliegroutes van vleermuizen. Hiervoor zijn vijf veldbezoeken nodig in de periode april – september.
- Breng geschikt leefgebied terug in het plangebied voor huismus om permanente aantasting van essentieel leefgebied en overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen.
- Voorkom verstoren (en vernietigen) van vogelnesten die in gebruik zijn. Dit kan door (voorbereidende) (bouw)werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Voor het broedseizoen wordt in het kader van de Wnb geen standaard periode gehanteerd. De lengte en de aanvang van het broedseizoen verschilt per soort. Globaal moet voor het broedseizoen rekening gehouden worden met de periode half maart tot half augustus.

Referentie

Hoefsloot, G. 2017. Vleermuis- en steenmarteronderzoek Fresiastraat, Nijmegen. Notitie met kenmerk 16-764/17.07611/GerHo. Bureau Waardenburg, Culemborg.

Voor vragen over deze notitie kunt u contact opnemen met Gerlof Hoefsloot.

Akkoord voor uitgave: Kwaliteitszorg Bureau Waardenburg bv
drs. F. van Vliet

Paraaf:

Bureau Waardenburg bv is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Bureau Waardenburg bv; opdrachtgever vrijwaart Bureau Waardenburg bv voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Bureau Waardenburg bv / Gemeente Nijmegen

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden vervaardigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, digitale kopie of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Bureau Waardenburg bv, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

Lid van de branchevereniging Netwerk Groene Bureaus. Het kwaliteitsmanagementsysteem van Bureau Waardenburg bv is door CERTIKED gecertificeerd overeenkomstig ISO 9001: 2015. Bureau Waardenburg bv hanteert als algemene voorwaarden de DNR 2011, tenzij schriftelijk anders wordt overeengekomen.

Bureau Waardenburg bv
Onderzoek en advies voor ecologie en landschap

Postbus 365 4100 AJ Culemborg
Telefoon 0345 51 27 10
info@buwa.nl www.buwa.nl